

non erat typus Christi, ut falsò dixit Ambrosiaster, sed Adamus.

TERTIA OBSERVATIO DOCTRINALIS.

Adverte quomodo in precedentibus versibus Apostolus comparet, opponat gratiam Christi cum Ade peccato, haecque illi preponat; ob id, ait D. Chryst., vocè huic, unus, unicus, sursùm ac deorsùm insistit.

Ex uno facto, apud Judæos noto et recepto, aliud factum probat, quod Judæi recipere recusabant. Nimirùm, ex omnium hominum condemnatione, ob unius Ade peccatum, probat omnium hominum, ex unius Christi Domini meritis justificationem, utpote Deo convenientem et crediti nobis feciliorem. Igitur si factum fuit illud, multò magis et hoc; id est, si unius delicto mortui sunt omnes, multò magis et convenientiùs, ut unius hominis gratià vivant omnes.

Est ergo hæc similitudo inter Adamum et Christum, quòd sicut Adam omnes perdidit, Christus omnes reparavit. Est autem dissimilitudo multiplex: prima, quòd Adam unicum peccatum nobis transmisit; Christus ab omnibus prorsus peccatis, non originali tantùm, sed et actualibus liberat; et in hoc gratia Christi præcellit Ade peccatum. Altera dissimilitudo et excellentia gratiæ Christi, quòd Adamus peccato suo nos originalis justitiæ gratiã privavit; at Christus abundantiam gratiarum, justitiæ et omnium donorum dedit; dat ergo gratiam uberiorem, abundantiorè, virtutes, quæ non fuissent in statu innocentie, patientiam, penitentiam, martyrium, virginitatem, apostoliatum, virtutes religiosas, etc. Dat gratiam potentiorè, per gratiam in Adamo perditam, poterat homo perseverare; per gratiam Christi datur actu perseverare, et quidem in tantâ infirmitate, inter tot hostes, constituit. Dat gratiam intensiorem, in gradu intensiori et cum augmento continuo. De B. Virgine et de SS. Apostolis, et aliis insignioribus sanctis dubitari non potest. Dat gratiam extensiorè, ad plures se extendendam ad quos non se extendit Ade peccatum; ad Deiparam Virginem, quæ est gratiarum peilagis; et quæ plus habuit gratiæ, quàm omnes alii homines; ad angelos, quos multi credunt per Christi meritum justificatos. Dat gratiam sufficientiorè, cum Christi gratia sufficiat non tantum ad salvandum Ade posteròs, sed et infinitos homines et mundos producibiles.

QUARTA OBSERVATIO DOCTRINALIS.

Ex hæc Christi gratiæ excellentiã collige quantum

Vers. 20. — *Lex autem subintravit, ut abundaret delictum, q. d.*: Obiter et quasi furtim ad tempus breve, scilicet usque ad adventum Evangelii intravit lex in mundum, ut esset Judæorum quasi pedagogus ad Christum. *Subintravit*, directè quidem ad hoc ut dissolutos hominum mores restringeret, illosque duceret ad Christum, qui eos sanaret; sed indirectè ad id quòd sequitur, scilicet, ut abundaret delictum, q. d.: Unde factum est ut abundaret delictum. Vocela enim ut, consequentiã significat, non causam; *Nimirum (enim) in veritate semper, cupimusque negata.* Lex, inquit Augustinò, idèò data est, ut crescente peccato, humiliarentur superbi, humilitatè confiterentur, confessi sanarentur.

ibi autem abundavit delictum, superabundavit gratia.

Christo debeamus, et quæ nos in hoc nostro lapsu statu solari possint, etiam per comparisonem ad statum innocentie deperditum. Adamus equidem fuit in gratiã creatus; nos vero lapsi, per Christum accepimus abundantiam gratiæ et donationis, et justitiæ, ut ait Apost. v. 17. In Adamo, fateri, non fuit concupiscentiæ rebello, quæ remanet in nobis etiam renatis; at hæc ipsa per Christum fit in nobis materia pugnæ, et victoriæ et triumphi. Ligno vite quidem in hoc statu nostro privamur; at Christus dat nobis panem vite, sacratissimam Eucharistiam, panem qui de celo descendit, et qui dat vitam æternam. Temporaliter morimur ob Ade peccatum; at per Christum resurgemus ad vitam immortalem et gloriosam, tum animæ, tum corporis.

Gratiæ itaque immortales et æternas Christo Jesu, Redemptori nostro, qui nobis perditis redemptionem dedit abundantem, et superabundantem. Vide D. Chryst., hom. 10, hæc gratiarum Christi abundantiam mirè describentem: Christus, inquit, non solum vulnere medicamen dedit; sed et sanitatem et pulchritudinem, et honorem et gloriam, et dignitatem longè naturam nostram superantem, etc. Multò plura dedit quàm quæ debebamus, et tantò plura quàm mare immensum ad pusillam guttam colatum.

Vers. 20. — *LEX AUTEM SUBINTRAVIT...* Ne ob dictum v. 15: *Usque ad legem peccatum erat in mundo*, putare quis per legem abolitum fuisse peccatum, oportune dicit hic Apostolus quòd tantum abest ut per legem Moysis sublatum fuerit peccatum, quin potius magis invaluerit. Itaque *lex Mosæica subintravit*, id est, quasi de transverso intervenit inter exordium peccati et exordium gratiæ, seu novæ justitiæ; ut *ABUNDARET DELICTUM*; ut, significat effectum, non causam. Lex quidem intravit, et data est quasi pedagogus, ut hominibus patefaceret damna peccati, eosque duceret ad Christum, qui sanaret illos; sed per eam factum est, per accidens tamen, ut magis quàm ante abundaret delictum: *UBI AUTEM ABUNDAVIT DELICTUM*, id est, postquàm autem, occasione legis, invaluit peccatum et mundus ad summum malorum venit, tunc missus est Christus, cujus adventu SUPERABUNDAVIT GRATIA.

Vers. 21. — *UT SICUT REGNAVIT PECCATUM IN MORTE, SYR.: per mortem, ita regnet gratia per justitiam, etc. Superabundavit, inquam, gratia, ut sicut*

Sensus: Ubi peccata occasione legis inundarunt, et homines convicti sunt suarum transgressionum, ibi redundavit gratia, id est, benignitas et misericordia Dei peccata remittens, et dona gratificantiã tribuens. Nam quàm major iniquitas peccatis, tantò major gratia remittentis; et quàm majorem peccatorum quæ fuisse se agnoscit, tantò majorem gratiam sibi conficitur impensam.

Vers. 21. — *Ut sicut regnavit peccatum in morte, etc.* Sensus est: Ut, sicut regnavit, id est, longè latèque dominium suum exercuit peccatum in morte, sive per mortem, videlicet pertrahens homines ad mortem, ita etiam gratia et misericordia Dei latè dominetur, adducens justitiam, et per eam perdentes homines ad vitam æternam, idque per meritum Redemptoris ac Domini nostri Jesu Christi.

usque ad id tempus, per universum orbem regnavit peccatum, peccatores in mortem pertrahens, tum temporalem, tum æternam, ita gratia Christi, destructo peccati regno, regnet per justitiam, quæ in vitam

Corollarium pietatis, seu in hoc capite maximè notanda ad pietatem, et in praxim accuratius redigenda.

Adnotandi quidem sunt omnes hic, v. 1, 2, 3, 4, 11, enumerati nostræ justificationis effectus, et ob eos continue Deo Patri nostro, et Domino nostro Jesu Christo, nostro reconciliatori, gratiæ agendæ; illos vide in suis locis. At præsertim imprimenda in cordibus nostris duo spei nostræ fundamenta, v. 5, 6. Puderet nos homunculos Dei gloriam sperare, nisi firmissimum haberemus hujus spei fundamentum: quodnam igitur est illud? Constat equidem quòd Deus possit nobis suam dare gloriam; restaret tantummodo dubitandum an velit: at amor Dei in nos id asseverat. Unde verò hunc Dei in nos amorem novimus? Ex duobus: *Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, v. 5, et quia Christus pro nobis adhuc peccatoribus mortuus est, v. 6, 7, 8, 9, 10.* Ea duo divini in nos amoris argumenta infallibilia. Deus ita me dilexit, ut Filium suum unigenitum, pro me misero peccatore, traderit in mortem. Deus ita me dilexit, ut in meâ per baptismum justificatione, Spiritum sanctum summi nihil dederit, æternæ salutis pignus. Vide Commentar., v. 5 et 10.

Quis post talia divini amoris testimonia non speret? *Sperent in te qui noverunt nomen tuum, Psal. 9; v. 11.*

CAPUT VI.

1. Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato, ut gratia abundet?

2. Absit! Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo?

3. An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus?

4. Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vite ambulemus.

5. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus simul et resurrectionis erimus.

6. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destructur corpus peccati, et ultra non serviamus peccato.

7. Qui enim mortuus est, justificatus est à peccato.

8. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum Christo:

9. Scientes quòd Christus resurgens ex mortuis jam non moritur; mors illi ultra non dominabitur.

10. Quòd enim mortuus est peccato, mortuus est semel; quòd autem vivit, vivit Deo.

11. Ita et vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Jesu Domino nostro.

perducat æternam; per Jesum Christum, qui sicut hæc justitiam in nobis efficit, ita et vitam dabit nobis æternam.

Tu es, Domine, spes mea, Psal. 90, v. 9. Mihi adherere Deo bonum est, et ponere in Domino Deo meo speciem meam, Psal. 72, v. 8.

ALIED ABSQUTANDUM.

Duplex et in Christo spei nostræ fundamentum scilicet illius et mors et vita, v. 9 et 10. *Pro delictis nostris mortuus est; propter nostram justificationem resurrexit.* Pro me mortuus in cruce cum lacrymis et sanguinis effusione deprecatus est. Nunc in celis vivens *apparet vultui Dei*, et adhuc stigmatizatus orat pro me. Spero itaque in mortem quam pro me tulit; spero et in vitam misericordem quæ pro me gloriosus vivit. Si pro me peccatore tanta passus est mortalitas, quid pro me penitente non faciet gloriosus et omnipotens?

Timeat quidem Christianus ob peccata sua; at multò magis speret ob Christi mortem et viventis meritum. De judicio cogitans Christianus cogitet et de Christo iudice: pro me mortuus est Christus, pro me orat à mortuis suscitatus; spero itaque et in æternum sperabo, et in mortem et in vitam Christi. *Etiam si me occiderit, in eum sperabo.* Spes itaque nostra, gloriatio nostra, tota sit in Christo, et per Christum in Deo, v. 10.

CHAPITRE VI.

1. Que dirons-nous donc? Demeurerons-nous dans le péché pour donner lieu à cette surabondance de grâce?

2. A Dieu ne plaise! car étant une fois mortu au péché, comment vivrons-nous encore dans le péché?

3. Ne savez-vous pas que nous tous qui avons été baptisés en Jésus-Christ nous avons été baptisés en sa mort?

4. Car nous avons été ensevelis avec lui par le baptême pour mourir au péché; ain que, comme Jésus-Christ est ressuscité d'entre les morts par la gloire de son Père, nous marchions aussi dans une vie nouvelle.

5. Car si nous avons été entés en lui par la ressemblance de sa mort, nous y serons aussi entés par la ressemblance de sa résurrection.

6. Sachant que notre vieil homme a été crucifié avec lui, afin que le corps du péché soit détruit, et que désormais nous ne soyons plus asservis au péché.

7. Car celui qui est mort est délivré du péché.

8. Si donc nous sommes morts avec Jésus-Christ, nous croyons que nous vivrons aussi avec Jésus-Christ;

9. Sachant que Jésus-Christ étant ressuscité d'entre les morts ne mourra plus, et que la mort n'aura plus d'empire sur lui.

10. Car quant à ce qu'il est mort, il est mort seulement une fois pour le péché; mais quant à ce qu'il vit maintenant, il vit pour Dieu.

11. Considérez-vous de même comme étant aussi mortu au péché, et comme ne vivant plus que pour Dieu, en Jésus-Christ notre Seigneur.

12. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus;

13. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccati; sed exhibete vos Deo, tanquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma justitiæ Deo.

14. Peccatum enim vobis non dominabitur; non enim sub lege estis, sed sub gratiâ.

15. Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratiâ? Absit!

16. Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus cui obeditis, sive peccati ad mortem sive obediendi ad justitiâ?

17. Gratias autem Deo, quod fuistis servi peccati, obeditis autem ex corde in eam formam doctrinæ, in quam traditi estis.

18. Liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ.

19. Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ; sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.

20. Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.

21. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis? in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est.

22. Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.

23. Stipendia enim peccati, mors; gratia autem Dei, vita æterna, in Christo Jesu Domino nostro.

Objicit et solvit difficultatem contra dicta in superiori capite, v. 20, multisque probat Christiano, non modo non peccandum, sed in justitiâ per Christum acceptâ perseverandum et crescendo.

Christiano non peccandum est; imò Christianus ad omnem peccati suggestionem debet insensibilis esse: quare? quia peccato mortuus est in baptismo, qui est mortis Christi typus et participatio, v. 2, 3.

Christianus debet in justitiâ perseverare, et continuo proficere: quare? quia in baptismo, qui est typus et participatio resurrectionis Christi, resurrexit, ut in novitate spiritualis vitæ ambulat et proficiat, v. 4. Hoc ipsum confirmat pulchrâ similitudine inoculationis, v. 5, et ex consideratione finis baptismi, v. 6, 7, 8.

§ 9, 10, 11. Alteram indicat rationem, ob quam Christianus peccare non debet; sed Deo vivere; quo

ANALYSIS.

scilicet Christus Christiani exemplar, à mortuis suscitatus, non moritur amplius, sed totus Deo vivit.

§ 12. Ex dictis concludit, quod Christianus nec debeat peccati tyrannidi sese rursus subdere; nec illi tyranno arma præbere; sed Deo, suo Regi et benefactori, subdi, servire, sese totum dare, v. 13. De cætero facile est Christiano hanc peccati tyrannidem vitare; quia sub dominio Christi est, ubi abundat gratia, v. 14.

§ 15. Ex hac abundantia gratiæ rursus instat Apostolus. An ideò peccabit Christianus, quia sub gratiâ? imò, Dei misericordiâ, à peccati servitute liber, debet totus Deo servire, cujus per baptismum factus est servus, v. 16, 17, 18.

§ 19, 20, etc. Hanc Dei servitutem æquam, nitentem, et gloriosam exhibet.

PARAPHRASIS.

1. An quia dixi, ubi abundavit delictum, superabundavit gratia, inferet aliquis in peccato permanendum; imò accumulanda esse peccata, ut gratia magis abundet?

2. Absit à piis mentibus hæc impia cogitatio! peccate enim mortui cum simus, quomodo rursus vivemus in illo? hæc duo, peccare et Christianum

esse, non minus inter se pugnant quam mors et vita.

3. An non recordamini quia quicumque in nomine et virtute Jesu Christi baptizati sumus, in similitudinem et representationem mortis illius baptizati sumus?

4. Etenim ad representandam, etiam oculis, Do-

12. Et ainsi que le péché ne règne point dans votre corps mortel, en sorte que vous obéissiez à ses désirs déréglés;

13. Et n'abandonnez point au péché les membres de votre corps pour servir d'armes d'iniquité; mais donnez-vous à Dieu, comme vivants, de morts que vous étiez; et consacrez-lui les membres de votre corps pour servir d'armes de justice.

14. Car le péché ne vous domnera plus, parce que vous n'êtes plus sous la loi, mais sous la grâce.

15. Quoi donc? pécherons-nous, parce que nous ne sommes plus sous la loi, mais sous la grâce? Dieu nous en garde!

16. Car ne savez-vous pas que, de qui que ce soit que vous vous soyez rendus esclaves pour lui obéir, vous demeurez esclaves de celui à qui vous obéissez, soit du péché pour y trouver la mort, soit de l'obéissance pour y trouver la justice?

17. Mais Dieu soit loué de ce qu'ayant été auparavant esclaves du péché, vous avez obéi du fond du cœur à la doctrine de l'Évangile, sur le modèle de laquelle vous avez été formés.

18. Et ainsi ayant été affranchis du péché, vous êtes devenus esclaves de la justice.

19. Je parle humainement, à cause de la faiblesse de votre chair. Comme donc vous avez fait servir les membres de votre corps à l'impureté et à l'injustice, pour commettre l'iniquité, faites-les servir maintenant à la justice pour votre sanctification.

20. Car lorsque vous étiez esclaves du péché, vous étiez libres de la servitude de la justice.

21. Quel fruit donc tiriez-vous alors de ces désordres dont vous rougissez maintenant? Car ils n'ont pour fin que la mort.

22. Mais à présent, étant affranchis du péché, et devenus esclaves de Dieu, le fruit que vous retirez est votre sanctification, et la fin sera la vie éternelle.

23. Car la mort est la solde du péché; mais la vie éternelle est une grâce de Dieu en Jésus-Christ notre Seigneur.

mini mortem; per baptisma, ter in aquis immersi, quasi sepulti fuimus; sicut Christus triduo fuit in terrâ sepultus: ut quemadmodum Christus per Dei virtutem à mortuis excitatus est, vitam acturus immortalē, ita et nos, per baptismum, hujus etiam Christi resurrectionis representantes et participes, surgamus ex aquis, novam exinde vitam acturi, et in hac novâ et coelesti vitâ perseveraturi, et in eam continue progressuri.

5. Si enim, quasi surculi, per baptismum Christo insiti, ad ejus instar, mortui sumus, sanè et eadem ratione, Christo insiti, ad ejus instar resurgemus, novâque gratiæ vitâ, gloriosam ejus resurrectionem imitabimur.

6. Maximè si consideremus quòd in baptismo et per baptismum, qui est representatio mortis Christi, noster vetus homo unâ cum Christo crucifixus est; ut aboleatur tota peccatorum congeries; ita ut peccatorum tyrannidi non subdamur amplius.

7. Sicut enim servus mortuus non servit amplius, sic et nos, per baptismum, peccato mortui, ab ejus tyrannide liberi sumus.

8. Si autem peccato verè mortui sumus, sicut Christus pro peccato verè mortuus est, confidimus et quòd cum illo vitam ægrem in æternum gloriosam.

9. Scimus enim quòd Christus à mortuis suscitatus, vivit immortalis, gloriosus, beatus, ab omni mortalitate et mortalitatis ærumnâ liber.

10. Quantum enim attinet ad id quòd mortuus est, pro peccato tollendo mortuus est; quòd autem nunc vivit, totus Deo vivit, totus in honorem Dei.

11. Ad illius igitur exemplum, reputate vos per baptismum, peccato mortuos; in id autem in vitâ servatos, ut quidquid vitæ vobis restat, id totum Deo impendatis, sicut Christus Dominus vivit totus Deo.

12. Ne permittatis itaque peccatum in baptismo profligatum suam rursus tyrannidem in vobis exercere; sed mortalitatis vestræ, omniumque rerum mandanarum vanitatis, memores, reprimitis concupiscentias ad peccatum inclinantes.

13. Neque committatis, ut membra vestra per baptismum Deo consecrata, posthæc militent huic tyranno iniquitatem imperanti; quin potius vos totos Deo, regi, duci et benefactori vestro, cujus beneficio estis ex mortuis redidivi, vos, inquam, totos et singula membra vestra exhibete Deo, quibus ei militetis, ad exequenda justitiæ opera, quæ jubet.

14. Neque verò periculum est, ne vos, sic sub Deo pugnantes, peccatum retrahat sub suum dominium,

COMMENTARIA.

Vers. 1. — Quid ergo dicemus? PERMANEBIMUS IN PECCATO... An quia, cap. 5, v. 20, dixi, ubi abundavit delictum superabundavit gratia, an hoc intelligo, sicut calumniantur aliqui: scilicet in peccato permanen-

Vers. 4. — Quid ergo dicemus? etc. Quoniam dixerat gratiam abundare ubi abundavit peccatum, ne quis propterea putaret immorandum esse peccatis, et peccata peccatis cumulanda, quòd scilicet amplius abun-

S. S. XXIV.

et suam in vos tyrannidem exerceat; non enim amplius estis sub lege Mosaicâ, ubi peccatum jure quasi hereditario regnabat; sed estis sub dominio Christi, ubi abundat gratia, et ubi fideles in veram libertatem vocati sunt.

15. Sed ex his, quæ dico, an sequitur quòd inimici Evangelii nos docere dicunt? peccemus, quoniam à lege liberi, sub gratia sumus; longè absit tam impia consequentia. Quinimò hinc sequitur quòd magis à peccato sit abstinendum, quia vestrâ peccato renuntiavimus, ut justitiæ serviamus.

16. Vos scitis quòd cui vos datis servos ad obediendum, hujus estis servi: sive peccati, ut pro mercede mortem habeatis æternam; sive Christi, ut pro mercede justitiæ habeatis et fructum illius, vitam æternam.

17. Gratias igitur Deo, quòd cum fueritis servi peccati, huic miserissima servituti renuntiastis; obeditis autem sincerè Christo juxta modum quem Evangelii ejus doctrina præscribit; hæcque vestrâ obedientiâ, vos ultrò Christi imperio subjeçistis.

18. Liberati itaque à peccati servitute, servi facti estis justitiæ, quò Deo servitur cui servire regnare est.

19. A vobis non exigo quòd jure possem; sed infirmitati vestræ memetipsum attemperans, peto ut patrem nunc Deo præstetis servitutum, quam exhibuistis delicto; ut tanto conatu studeatis justitiæ ad vestram sanctificationem agenda, quanto olim studuistis immunditiæ et iniquitati, ut semper essetis iniquiores et inquinatiores.

20. Cum enim velut mancipia peccato serviebatis, eratis à justitiâ alieni; de eâ ne cogitabatis quidem; ita ergo nunc justitiæ liberè servientes, à peccato sitis omnino alieni; de eo ne cogitetis.

21. Hoc ut libentius faciatis, attendite quis sit iustusque servituti exitus.

22. Quem enim fructum, aut quam utilitatem habuistis ex vestris peccatis et impudicitis, de quibus etiam nunc erubescitis? Finit autem illorum erit mors æterna.

23. Nunc verò à peccato liberati, Deo autem mancipati, in presentem; fructum habetis animarum vestrarum sanctificationem; in futuro, habebitis vitam æternam.

24. Stipendium enim et ciharium quòd peccatori, seu peccati militi datur, est mors et mors æterna; donativum verò, quòd justo, seu justitiæ militi datur, est immortalitas et æterna felicitas, quam nobis promeruit et promisit Dominus noster Jesus Christus.

dum, imò accumulanda peccata, ut gratia magis abundet? Hanc eandem calumniam tetigit cap. 5, v. 8, et huic fusè respondit in toto hoc capite.

Vers. 2. — ABSIT! Respondet calumniæ ex doctrinâ

daret atque commendaretur Dei gratia. Absit! Quare ut gratia commendetur, à peccatis recedendum est, non in illis manendum.

Vers. 2. — Qui enim mortui sumus peccato, etc. Ac

(Cinq.)

sua falsò deducta; respondet autem voce sibi consuetà, quando res est manifestè absurda; *absit!* ne fiat; vox est valde averantis.

QUI ENIM MORTUUS SUMUS PECCATO, in dativo; quomodo adhuc vivemus in illo? Nota quòd, juxta Apostolum, vivere legi, peccato, justitiæ, Deo, idem sit ac obedi- re; mori autem, seu mortuum esse, idem ac ab il- lorum servitute liberum esse; sensus itaque est: Cum à peccati servitute sinus liberi, quomòdò rursus obedi- emus ei; hoc quasi incompatible: peccare enim et Christianum esse, sunt duo inter se pugnantia, si- cut mors et vita.

Prima itaque ratio cur Christiano non sit peccan- dum, peccato mortuus est. Hinc nullum cum eo de- bet habere commercium, sicut nullum est viventi- um cum mortuis, nec mortuorum cum viventi- bus.

VERS. 5. — AN IGNORATIS, QUIA QUICUMQUE... Gr., in Christum Jesum. Probat Christianum peccato mortuum esse, quia baptismus est typus mortis Christi.

AN NESCITIS QUIA QUICUMQUE in nomine et virtute Jesu Christi baptizati sumus? Tripliciter in Christo Jesu baptizati sumus, ait D. Thomas: 1° secundum institutionem Christi; 2° per invocationem Jesu Christi; 3° in quadam conformitate ad Jesum Christum.

IN MORTE IPSIUS; Gr., in mortem ipsius; id est in similitudinem et representationem mortis ipsius.

VERS. 4. — CONSEPULTI ENIM SUMUS.... Probat bap- tismi formam representare mortem et sepulturam Christi. Per baptismum enim assimilati sumus Christo sepulto, quia, sicut triduo Christus fuit in terrà sepul- tus, sic et immergimur in aquà.

IN MORTEM, id est, ad representandam etiam oculis, Domini mortem; non sepelitur enim nisi mortuus.

UT QUOMODO CHRISTUS PER GLORIAM, id est, per po- tentiam Dei gloriosam, surrexit, Gr., *excitata est à mortuis*, vitam scilicet immortalem acturus.

ITA ET NOS IN NOVITATE... id est, ita nos in bap- tismo resurgentes, novam exinde vitam agamus, et qui- dem filius Dei dignum, constanter in justitià perseve- rando et semper per opera bona proficiendo.

Tunc baptismus plerumque per trinum corporis im- mersionem conferebatur: hæc autem trina corporis

immersio, quæ fiebat in baptismò, ex D. Paulo re- presentabat mortem et sepulturam Christi; corpus verò ex aquà, post immersionem, resurgens, resur- rectionis Christi gerebat imaginem. Ipsa itaque bap- tismi forma mortis sepulture et resurrectionis Christi est significatio; et quia sacramenta nostra efficiunt id quod significant, ut ait D. Thomas, baptismus in nobis producit effectus mortis, sepulture et resurrectionis Christi; hæc nobis sic applicat mysteria, ut illorum fiamus participes. Per applicationem mortis et sepul- ture Christi, omnia nobis peccata remittuntur, et peccato morimur. Per applicationem resurrectionis Christi, gratia nobis communicatur, et vivà novà spiri- tuali et divinà vivimus.

Notandum autem 1° quòd dicit Apostolus: *Consepulti sumus in mortem*, id est, ut moriamur. Christus post mortem sepultus est; Christianus sepelitur, ut moriatur. Quòd Christi crux, hoc nobis baptisma, ait D. Chrys.; sicut in cruce Christus fuit exaltatus, ut secundum carnem moreretur, sic baptizatur ut peccato moriamur. Notandum 2° quòd hæc expressio, *in mortem*, significat hanc mortem nostram debere esse continuam, et toto vite nostre tempore crescere. Mortui sumus et sepulti, ut semper moriamur peccato. Notandum denique quòd dicit idem Apostolus: *Ut in novitate vite ambulemus*; hoc enim indicat quòd sic mors nostra à peccato, semper debet crescere, ita vita gratis semper debet proficere. Non sufficit Chris- tiano, quòd sit in gratià Christi; debet in eà ambu- lare, proficere, ad ampliorem tendere perfectionem.

Post Origenem existimo quòd apostolorum tempore catechumenis explicari solebant ante baptismum hæc baptismatis virtus et significatio; et idèò tanquam da- re notà Romanos interrogat Apostolus: *An ignoratis?*

Utinam et nostris Christianis hæc nota forent, et in illorum mentibus semper præsentia! tres effectus hæc eis predicarent, quos in nobis habere debet baptisma, nimirum similitudinem mortis, sepulture et resurre- ctionis Christi. Sicut Christus mortuus est huic mun- do morte sua corporali, ita nos Christiani mortui spi- rituali, debemus mori mundo, ejusque domino et regi peccato, et continè mori. Sicut Christus sepultus à mundo separatus fuit; ita nos baptizati, nullum cum mundo et peccato debemus habere commercium. Si-

gnificabat enim mortem et interitum veteris hominis in nobis, quomòdò Christus in seipso mortuus fuit vita mortali. Probat hæc Apostolus nos mortuos esse pec- cato, nec illi vivere debere, ex eo quòd per baptismum inserti sumus Christo, ut vivamus vitæ Christi et crisi- stianæ; hæc enim ex diametro peccato repugnat.

VERS. 4. — *Consepulti enim sumus cum illo per bap- tismum in mortem*; q. d.: Nos tanquam mortui pec- cato, sepulti sumus in baptismis; sicut Christus mortuus corporaliter traditus est sepulture; nemo enim sepelitur, nisi mortuus.

Ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vite ambulemus. Per glo- riam Patris, id est, inquit Cajetanus, per vitam glorio- sam et immortalem, quam Christus resurgens ac- cepit à Patre, q. d.: Christus resurrexit ad hoc, ut gloriosam et divinitati convenientem vitam ageret, qualis deceat Filium Dei. Ut ipsa nova et gloriosa vita

et in baptismò, qui est mortis Christi representatio. De hæc enim crucifixione hic agit, ut ex v. 4 patet.

UT DESTRUATUR, id est, aboleatur, CORPUS PECCATI, id est, tota peccatorum congeries et universitas, cujus membra sunt superbia, avaritia, libido, etc. Hoc autem peccati corpus destruitur, cum ejus membra mortificamus; per baptismum ergo Christo sumus concrucifixi, *ut destruat corpus peccati*, id est, ut moriamur peccato, sicut Christus mortuus est pro peccato. ET ULTRA NON SERVIAMUS PECCATO, ita ut amplius non serviamus illius imperio.

Fingitur peccatum ut tyrannus, peccatoribus imperans ut subjectis. Servimus autem peccato, cum obedi- mus concupiscentiis nostris.

VERS. 7. — QUI ENIM MORTUUS EST, JUSTIFICATUS EST A PECCATO; Gr.: *Nam mortuus justificatus*, etc. Syr.: *Liberalis est à peccato*. Sicut servus per mortem fit li- ber à servitute, sic per baptismum, quasi mortem, li- beri facti sumus à peccati tyrannide et servitute, et consequenter nobis amplius non peccandum. Per bap- tismum mortui sumus cum Christo, concupis- centiis, ut explicatum est supra. Ergo sicut mortui sumus sine actione et affectione circa res hujus seculi, cum mortui sunt, sic Christiani mens, cor et sensus de- bent esse sine illo affectu et commercio erga pec- catum, qui mortui sumus.

VERS. 8. — SI AUTEM MORTUI SUMUS... id est, si autem peccato verè mortui sumus, sicut Christus carne mortuus est pro peccato; CALIDUS, pro certo habemus, Christi promissis confisi, quòd etiam cum illo novam vitam agemus in æternum gloriosam, ipsius resurrectionis gloriosè participes. Ab unà resurre- ctione transit ad aliam, ut nos exiret ad hanc, alteri- us spe.

construxit; vel potius ipsum hominem, in quantum hu- jusmodi vetustate affectus est.

UT DESTRUATUR CORPUS PECCATI. Origen., Chrysostom., Ambros., Auselin. et Toletus: Corpus peccati, in- quunt, est tota peccatorum massa, quæ quasi unum est corpus hominis veteris, cujus membra sunt libido, avaritia, fornicatio, etc. ubi libet christiano mortificanda, ut ait Apostolus, Coloss. 5. Destruitur ergo et abole- tur in nobis corpus peccati, quando membra ejus mortificamus, id est, quando desideris peccati non consentimus, sed resistimus, eaque in nobis expugnamus et occidimus.

ET ULTRA NON SERVIAMUS PECCATO. Servit peccato, qui peccati desideria, et, ut ita dicam, imperis obsequitur, qui sub peccati dominio est. Nam peccatum fingit ut personam dominantem quæ subjectis servis im- peret.

VERS. 7. — *Qui enim mortuus est, etc.*, q. d.: Sicut servus mortuus, per mortem justificatus, id est, abso- lutus et liberatus est à iure et dominio heri, puta à servitute, ita ut heres in eum nullum herile habeat jus vel imperium, pari modo et nos à servitute pec- cati justificati, id est, liberati et absoluti sumus hoc ipso quo hæc mortui sumus per baptismum, et proinde amplius peccato vacare, et servire non debemus.

VERS. 8. — *Si autem mortui sumus cum Christo*, etc. Si mortui sumus peccato, quomodo Christus mortuus est carne, confidimus, sicut ille resuscitatus à morte vivit novam vitam, ita nos quoque novam, id est, à vetustate peccati repurgatam vitam deinceps acturos.

